

Hitler raztrgal lokarnski pakt! Francija poslala armado na mejo!

Velika kriza pretresla Evropo. Hitlerjeva armada okupirala demilitarizirano Porenje ob francoski meji. Francija zahteva od Lige narodov sankcije proti Nemčiji. Hitler razpustil rajhstag in odredil še ta mesec nove "volitve," ki naj odobre njegov korak. Mussolini se smeje!

PREGLED NOVE KRIZE

Hitler je v soboto v nacistični zbornici naznanil, da lokarnski pakt (kateri jamči nevtralnost Porenja na temelju versajske mirovne pogodbe) ne velja več za Nemčijo, kajti po njegovi sodbi je Francija prelomila to pogodbo s sprejetjem francosko-sovjetskega pakta.

Obenem je Hitler odredil okupacijo demilitariziranega Porenja; okrog 25.000 nemških vojakov je vkorakalo v Porenje. Dalje je Hitler razpustil rajhstag in odredil nove "volitve" za 29. marca. Te "volitve" bodo obnove "plebiscit," s katerim bodo volilci Nemčije odobrili ta njegov korak.

Hitler je tudi naznanil, da je njegova vlada pripravljena skleniti z vsemi svojimi sosedi na zapadu in vzhodu nov mirovni pakt, ki bo garantoval neagresivnost in enakopravnost za dobo 25 let. Če bo ta pakt sprejet, se Nemčija vrne v Ligo narodov.

Francija je takoj odgovorila, da je nacistična Nemčija pogazila versajsko mirovno pogodbo in s tem izvršila "sovražno dejanje." Francoska vlada je poslala vojaške čete v svoje utrdbe ob nemški meji in naslovila na Ligo narodov zahtevo, naj takoj skliče sejo sveta Lige in izjavi sankcije proti Nemčiji. Svet Lige narodov se snide v petek. Francoska vlada je tudi sklicala vojni svet k posvetovanju in morda odredi mobilizacijo armade.

Anglija je izjavila, da je Hitlerjeva okupacija Porenja le "simbolična" pomena in zaradi tega ni potrebno razburjanje. "Angleška vlada bo imela v ponedeljek izredno sejo, na kateri bo ukrepala o akciji s svoje strani."

Cehoslovanski poslanik v Parizu je apeliral na Francijo, naj zdaj krepko nastopi proti Nemčiji, če ne, bo mala antanta obrnila hrbet Franciji in iskala drugih zaveznikov.

Mussolini, ki je eden podpisnikov lokarnskega pakta (pakt v Locarnu so podpisale Francija, Anglija, Belgija in Italija), je vesel teh dogodkov. Iz Rima poroča, da se Italija prav nič ne razburja zaradi Hitlerjeve okupacije Porenja in ne bo nič storila, če Liga narodov napove sankcije Nemčiji. Mussolini se strinja s Hitlerjem, da je Francija prva prekršila lokarnski pakt, ki je sklenila vojno-obvezni pakt s sovjetskimi Rusiji.

Moskva pričakuje, da Francija energično nastopi proti nacistični Nemčiji. Do tega je enkrat moralo priti in Sovjetska unija je pripravljena na vse posledice.

V Washingtonu pa pravijo, da Združene države nimajo vitalnih interesov v tej evropski krizi in za enkrat bodo le opazovale vso stvar.

Francoski ministrski predsednik Albert Sarraut je včeraj v radiogovoru svari Nemčijo pred posledicami, če takoj ne umakne svojih vojaških čet iz Porenja. Francija je sklicala konferenco podpisnic lokarnskega pakta.

Nova vladna kriza za na Japonskem

Militaristi ovirajo sestavo kabineta

Tokio, 7. marca. — Nove čete pomorščakov so bile poslane pred urad mornariškega departmanta, da ojačajo še sedaj močno posadko, ki straži poslopje. Rezidence admiralov Fušima in Nagana kakor tudi drugih visokih mornariških častnikov so tudi zastražene.

Koki Hirota, bivši zunanji minister, ki ga je mikado imenoval za premierja, še ni sestavil nove vlade, ki naj bi nadomestila ono, ki so jo strmoglavile krog vojaških rebelev zadnji teden. Njegova izbira kandidatov je naletela na veliko opozicijo pri militaristični kliki. Ta posebno pobija imenovanje grofa Teraucija za vojnega ministra.

Vladna kriza je povečala razkol med militaristi in novim premierjem. Izgledi kažejo, da Hirota ne bo mogel sestaviti nove vlade, ker hoče opozicija imeti militarista na vladnem krmilu. Militaristi hočejo vlado, ki bo izvajala povsem drugačno politiko kakor je bil bivši premier Keisuke Okada, čigar režim je strmoglavila vojaška revolucija.

Militaristi so odobrili imenovanje Hirota za premierja, ker so bili uverjeni, da bo izvedel drastične reforme, a so se zmotili. On hoče obdržati sedanje ravnanje in s tem je izzval silno opozicijo pri militaristih. Tu prevladuje mnenje, da Hirota ne bo mogel sestaviti nove vlade, kar bo imelo resne posledice na finančno in industrijsko življenje države.

Domače vesti

Milwaukeeke vesti

Milwaukee. — V West Allisu je na posledicah operacije umrl rojak John Magister, star 49 let in doma od Novega mesta. Zapuščena žena in troje otrok. — Viktor Puncer je padel po stopnicah in si zlomil roko. — Miss Eleanor Kopulak, izučena bolničarka iz W. Allisa, se je morala podvreči operaciji na vnetem slepiču, katero pa je srečno prešla. — Po ročno dovoljenje so vzeli: Jakob Pavletič in Mary Borak ter Clarence Rohde in Mary Razbornik. — V Sheboyganu se je smrtno ponesrečil rojak Anton Alijaš. Našli so ga nezvestnega na ulici. Najbrže je padel na ledenih tleh. Odpeljali so ga v bolnišnico, kjer je umrl. Star je bil 41 let in samec.

Novice iz New Yorka

New York. — Martin Matekovič iz Gowande se je moral podvreči operaciji na vnetem slepiču. — V okrajni bolnišnici v Kingsu leži znani brooklynski rojak Frank Križ. — Vincent Beneković je med umivanjem oken padel na ulico in obležal mrtve.

Nesreča v Clevelandu

Cleveland. — Rojaku Tinku Udoviču je pri delu v tovarni padel 150 funtov težak kos železa na nogo in mu jo zdrobil. Nahaaja se v bolnišnici.

Operacija v Penni

Strabano, Pa. — Jos. Drenik, star 18 let in sin poslovede slovenske zadrugne trgovine, je bil zadnje dni operiran na vnetem slepiču. Fantu, ki je član društva 589 SNPJ, se vrača zdravje.

Perušek v Washingtonu

Chicago. — Naš slikarski umetnik Gregor Perušek je zadnji teden poslal uredništvu Prosvete pozdrav iz Washingtona, D. C.

Tajne intrige Italije in Nemčije

Lokarnski pakt vzajemne vojaške pomoči v nevarnosti

Berlin, 7. marca. — Iz Izjave visokega nacističnega uradnika je razvidna možnost, da se bosta Italija in Nemčija izneverili lokarnskemu paktu, ki je bil sklenjen med Veliko Britanijo, Francijo, Nemčijo, Italijo in Belgijo l. 1925 in določa vzajemno vojaško pomoč v slučaju neprovociranega napada na ozemlje zapadne Evrope.

Tajna pogajanja med Nemčijo in Italijo so v teku že nekaj tednov. Nemčija trdi, da je francosko-sovjetski pakt vzajemne vojaške pomoči kršenje lokarnske pogodbe, Italija pa nasprotuje obrambni zvezi, ki sta jo Francija in Anglija nedavno sklenili z državami ob Sredozemskem morju. Dalje trdi Italija, da so konference, ki se vrše med armadnima štaboma Francije in Anglije, tudi kršenje lokarnskega pakta.

Nacistični uradnik ni povedal, kakšno akcijo bo podvzela Italija v slučaju preloma z državami, ki so podpisale lokarnski pakt, pojasnil pa je namene Nemčije. Nemčija bo izvajala politiko v smeri, ki jo narekujejo njeni lastni interesi in se ne bo ozirala na želje drugih držav.

Ta izjava je migljaj, da bo Nemčija oborožila demilitarizirano cono v Porenju, ko se bo pokazala ugodna prilika, in s tem demonstrirala svojo militaristično neodvisnost.

Rudarska stavka v Harrisburgu, Ill.

Državna policija zastražila premogovnik

Harrisburg, Ill., 7. marca. — Voditelji Progressivne rudarske unije so pozvali tri tisoč rudarjev, ki so zastavkali zadnji četrtak, naj se takoj vrnejo na delo. Izjavili so, da je stavka kršenje določb pogodbe, ki jo je unija sklenila z operatorji.

Ta ultimatum je sledil apelu glavnega stana rudarskega podstriktu UMWA, naj člani pozabijo na vse predhodke. V apelu je tudi rečeno, da je progressivna rudarska unija kršila pogodbo, ki jo je sklenila z operatorji, in da rudarji, ki so zastavkali, izgubijo dnevno \$15,000.

Harrisburg, Ill., 7. marca. — Nad 3000 rudarjev je zadnji četrtak zastavkalo v desetih premogovnikih v znak protesta, ker je Peabody Coal družba obnovila obrat v premogovniku št. 43 na podlagi pogodbe, ki jo je sklenila z Lewisovo unijo UMW. Vsi stavkarji so člani progressivne rudarske unije, ki je v konfliktu z Lewisovo.

Brivci, trgovski klerki in nekateri drugi organizirani delavci v Harrisburgu so podprli rudarje z oklicem stavke in trgovine so morale zapreti vrata. Po seji, ki jo je sklicala krajevna trgovska zveza, so nekatere trgovine obnovile poslovanje.

Na apel Peabody Coal Co. je državna policija zastražila premogovnik št. 43, da prepreči nemire, ker so stavkarji naznanili, da bodo pričeli piketirati ta premogovnik.

Nacistične autoritete zatrlje glasila manjšin

Berlin, 7. marca. — Nacistični tiskovni biro je prepovedal izdajanje glasil manjšin v Nemčiji. Štirje uredniki teh listov so bili suspendirani in zapretili so jim z zapornim enega leta, če se ne bodo pokorili odredbi. Med temi je Jan Scala, urednik "Kulturwehra", glasila Splošne zveze narodnostnih manjšin v Nemčiji. Trije drugi listi — poljski, litvinski in slovaški — so bili tudi suspendirani. Ta odredba je del kampanje, katere cilj je popolna nacistična kontrola nad tiskom. Naperjena je tudi proti katoliškim organizacijam, ki izdajajo svoja glasila. Po prvem

STAVKA V NEW YORKU

GRE H KONCU

Stanovalci in delavci v restavracijah s stavkarji

VELIKI HOTELI PRI ZADETI

NEW YORK, 8. marca. — Lastniki poslopij so nocoj sprejeli arbitražo "s pridržki," kar znači, da bo stavka vsak čas končana. Unija je prej sprejela razsodišče brezpogojno in Juan La Guardia zahteva to tudi od lastnikov.

New York, 7. marca. — Stavka hišnih nameštencev v New Yorku se je včeraj razširila na 67 velikih hotelov na Times Squaru in na druga velika poslopja v okolici. Bambrick, predsednik unije hišnih nameštencev, je izjavil, da največji nebotičniki in okrog 300 apartmentnih palač pride na vrsto v ponedeljek.

Stavkarji so bili vzradoščeni, ko so izvedeli, da so jim delavci v restavracijah in kuhinjah v prizadetih hotelih obljubili svojo pomoč. Na pomoč stavkarjem je prišlo tudi na tisoče stanovalcev v velikih apartmentnih hišah. Stanovalci pomagajo piketirati hiše in nosijo napis "Ne maramo, da bi stavkokaži vožili naše elevatorje in pestovali naše otroke!"

Aretacije piketov se nadaljujejo dnevno, toda stavka je v splošnem mirna. Demonstracije piketov so na dnevnem redu.

Kakor izjavljajo Bambrick in ostali voditelji stavke, se nameščenci ne zanašajo več na pogajanja, temveč le na svoj boj. Lastniki hiš nočejo nič slišati o arbitraži, dasi so delavci privolili v arbitražo, in ko je župan La Guardia sam izjavil v četrtak, da odgovornost za nadaljevanje štrajka leži na lastnikih hiš, smatrajo stavkarji to za veliko moralno pomoč.

Posamezni lastniki in družbe se dnevno podajajo in podpisujejo pogodbo z unijo; do danes je že čez 200 lastnikov podpisalo pogodbo in pristalo na zvišanje plače za dva dolarja na teden ter na zaprto delavnico.

aprilu bodo smela ta glasila pisati le o verskih zadevah; drugače bodo zatrla.

Nov revolverski napad v belgrajski zbornici

Pijani macedonski poslanec streljal na ministrskega predsednika Stojadinoviča, toda njegove krogle niso nikogar zadele. Krogla zadela diplomatsko galerijo, v kateri je sedel ameriški poslanik. Velika panika v parlamentu. Stojadinović reorganiziral vlado. General Živković ni več minister

BELGRAD, Jugoslavija, 8. marca. — Premier Milan Stojadinović je sinoči reorganiziral svojo vlado. Več starih ministrov je odpadlo, med temi tudi general Živković, ki je bil dolgo let vojni minister in katerega Hrvatje najbolj sovražijo. Na njegovo mesto je prišel general Ljubomir Marić. Stojadinović je obenem zunanji minister v novi vladi.

Belgrad, Jugoslavija, 7. marca. — Včeraj so ponovno pokali strelji v jugoslovanski zbornici, k sreči pa ni bil nihče mrtev in ranjen. Policija je sinoči poročala, da je bil revolverski napad v zbornici rezultat politične zarote.

Napaden je bil ministrski predsednik Milan Stojadinović in napadalec je bil 40-letni macedonski poslanec Damijan Arnavtović, ki je oddal štiri strelje iz revolverja; vse krogle so šle mimo in niso zadele nikogar. Arnavtović, ki je bil pijan kot sod, je bil na mestu aretiran in odveden v ječo.

Revolverski napad je bil višek nemirov in kravalov, ki so se pojavljali v jugoslovanskem parlamentu še dalj časa. Okrog sto poslancev opozicije je delalo nemire skoro na vsaki seji; z močnim treskom so zapirali svoje pisalne mize, metali črnilnike naokoli in celo s pestmi naokoli vladne poslance. To so nacionalisti, pristaši bivšega Jevtičevega režima.

Pri včerajšnji seji je mnogo poslancev opozicije odšlo na galerijo in Arnavtović je bil tudi med njimi.

Korporacije se srdito otepajo davkov

Kongres zavrne Rooseveltov načrt?

Washington, D. C., 7. marca. — Velike ameriške korporacije so zagnale strahovit krik čim je bila predložena Rooseveltova poslanska kongresna gledi novega davka na nerazdeljen kapital. Pri tisk bogatih lobij na člane kongresa je tako močan, da je zelo dvomljivo, če bo predsednikovo priporočilo sprejeto. Namesto tega kongresniki in senatorji resno razpravljajo, da bi uvedli federalni kupeljski davek (sales tax) in zvišali redne dohodninske davke, da bodo na ta način vsi ljudje prizadeti.

Včeraj so v senatu debatirali o reformi davka na opojne pijače. Senatorji so izvedeli, da se vrači velika goljufija z davčnimi kolki, ki jih morajo kupovati in rabiti izdelovalci pijače. Polovica alkoholnih pijač gre na trg, ne da bi federalna vlada prejela kakšne davke od njih.

ANGLIJA NASLOVILA NOV PROTEST MUSSOLINIJU

Napad na britsko ambulanco izzval diplomatski spor

MUSSOLINI PRISTAL NA MIROVNA POGAJANJA

RIM, 8. marca. — Mussolinijeva vlada je včeraj sprejela zahtevo Lige narodov za mirovna pogajanja z Abesinijo, toda s pridržkom, da mir mora biti kakršnega hoče — Italija.

ZENEVA, 8. marca. — Odbor trinajstoročje je pripravil program oljnih sankcij proti Italiji. Program bo predložen celotnemu sankcijskemu odboru, ki se snide v torek.

London, 7. marca. — Velika Britanija je poslala oster protest rimski vladi, ker so italijanski letalci napadli britsko enoto Rdečega križa v Abesiniji in ubili tri ranjene abesinske vojaške. Pri drugem napadu je bil ubit angleški major Gerard Burgoyne, ki je služil pri abesinskem Rdečem križu.

Anglija je silno razočarana zaradi tega incidenta in zahteva zadoščenja. To je že peti italijanski napad na bolnišnice Rdečega križa v Abesiniji v zadnjih dveh mesecih. Nejevolja v Angliji je toliko večja, ker je Eric Drummond, angleški poslanik v Rimu, stalno obveščal fašistično vlado o gibanju britskih bolniških enot v Abesiniji.

Iz tega razloga je Drummond vložil oster protest v imenu avtoritete 5. maja t. l.

(Dalje na 3. strani.)

Gospa je razočarana. (Narisał Redfield.)

PROSVETA

THE ENLIGHTENMENT
GLASLO IN LASTNINA SLOVENSKE NARODNE
PODPORNE JEDNOTE
Organ of and published by the Slovene National Benefit Society

Neposredni in posredni članovi (vse Slovene) v Kanadi
\$2.00 na leto, \$3.00 na pol leta, \$1.50 na četrt leta; za Čistočo
in Čistočo \$7.50 na leto, \$3.75 na pol leta; za posredstvo
\$0.50.

Subscription rates for the United States (except Chicago)
and Canada \$4.00 per year, Chicago and Canada \$7.50 per year,
foreign countries \$9.00 per year.

Cena glasila po dogovoru. — Republiki dopisov in odgovorov
glasilo se ne vračajo. Republiki literarne vsebine (arhiv, po-
vesti, drame, pesmi itd.) se vračajo po prijavi. — Glasilo
se je prišlo pošiljati.

Advertising rates on agreement. — Manuscripts of commu-
nications and unsolicited articles will not be returned. Other
manuscripts, such as stories, plays, poems, etc., will be returned
to sender only when accompanied by self-addressed and stamped
envelope.

Glasilov na voljo, kar ima slika v letniku:
PROSVETA
5857-59 St. Lawrence Ave., Chicago, Illinois
MEMBER OF THE FEDERATED PRESS

138

Zaščita otrok v Ameriki in Angliji

Ameriški kongres je menda edini parlament na svetu, ki ne more zaščititi otrok pred meznim izkoriščanjem. Amerika se ponaša za veliko demokracijo in ameriški kongres hoče biti zelo demokratska zbornica, vžle temu ima zvezane roke.

Ameriški kongres je enkrat že sprejel zakon za odpravo otroškega meznega dela, toda vrhovno sodišče je ta zakon vrglo v koš. Ni bil ustaven! Nato je kongres sprejel resolucijo za amandiranje ustave v ta namen, ampak ta amandment je sedem let ilče ratifikacije po državnih zbornicah; ne more pa ne more dobiti potrebne tridesetinske večine.

Ali delovno ljudstvo Amerike ne mara tega amandmenta? Budalost! Ljudstvo nima pri tem nobene besede. Kapitalisti ga ne marajo, od zadaj pa čuva katoliška cerkev, ki je proti odpravi meznega otroškega dela. Tako je ameriška demokracija. Ima preveč policajev na vseh straneh, spodaj in na vrhu!

Anglija je tudi demokracija, čeprav ima kralja za ornament, ampak tam grede reforme hitro izpod rok. V Angliji je parlament najvišja oblast, nad katero nimata višja zbornica lordov niti kralj kontrole. In tako mora biti v vsaki demokratski državi. Anglija nima vrhovnega sodišča, ki bi odločalo o ustavnosti zakonov. Vsak zakon, ki ga parlament sprejme, je zakon in ostane zakon toliko časa, dokler ga parlament ne odpravi. In to je edina pravilna pot v demokraciji.

Sedanji angleški parlament je po večini konservativen, kljub temu je sprejel zakon, s katerim se je šolska doba otrok v Angliji dvignila na 15 let. To pomeni, da mora mladina na Angleškem do te starosti pohajati šolo in ne sme biti nikjer uposlena. In kar je parlament zaključil, tako ostane; o tem ne bo nobenega pripravljanja in natezanja kakor je navadno v Združenih državah, kjer je vsaka socialna ali ekonomska reforma dvomljiva; dokler ne prestopi natezalnice vrhovnega sodišča. Podaljšanje šolske starosti na Angleškem pomeni, da bo angleška država morala zgraditi mnogo novih šolskih poslopij in najeti na stotine novih učiteljev.

Tako dela britska demokracija. V Ameriki kar mrgoli hinavske svojati, ki bi tak zakon očrnila, da je komunističen in namerava "nacionalizirati" ameriške otroke...

Cas je že, da se ameriška demokracija iznebi aramotnih spon in oklepov, da ne bo vsaka poštena in potrebna reforma imela takih križevih potov do uresničenja.

Resnico je povedal

Včasih se burboncu zaleti in tedaj izkašlja na dan golo resnico. To se je pred kratkim pripetilo Walterju Lippmannu, ki v svojih sindikatiranih člankih daje politične in ekonomske navete ameriškim reakcionarjem.

Lippmann je v tem slučaju urgiral burbonske demokrate in burbonske republikance, naj se združijo v koalicijo z namenom, da zmagajo pri jesenskih volitvah in potem prevzamejo kontrolo nad republiko v svoje roke. Poudaril je, da morajo, ki pridejo h krmilu za Rooseveltom, morajo biti "iz trde snovi", torej taki, ki ne poznajo sentimentalnosti. Pri tem je zapisal:

"Lahko je reči, da mora vlada varčevati z denarjem, ali pa veste, kaj to pomeni? Vlado varčevanje pomeni, da ne sme več biti denarja za brezposelne delavce, nobenega denarja za veterane in nobene denarne pomoči za bankrotirane občine v 3000 okrajih dežele! Ali so republikanci iz take snovi (stern stuff), da bodo to storili? Ne v splošnem. Preveč je mehkužcev med njimi, ki se boje zamere volilcem".

Thanks a lot! Iskrene besede. Lippmann je zapisal to, kar burbonci v splošnem mislijo! Zloglasna Liga ameriške svobode, pri kateri je katoliški kapitalist Smith eden glavnih stebrov, dalje Gospodarska liga je natančno tega mnenja.

Ustaviti je treba relief! Brezposelnim delavcem je treba odvzeti vso moč in vlada bo prihranila milijarde dolarjev, da ne bo več treba grdih davkov na dohodek in profite! In brezposelnim morajo, žene in deca? Enostavno je treba pozabiti nanje, kakor da jih ni! Naj si sa-

(Dolge iz zadnji koloni.)

Glasovi iz naselbin

O zdravljenu hrbtobola

Port Angeles, Wash. — Rad se zanimam za razne napredne ideje, ki jih tolmačim po svoji najboljši uvidenosti. Pazno za sledujem razne razprave in članke. Čitam tudi zdravniške članke in nasvete, ki jih prinaša Prosveta od časa do časa. Nekateri so vredni, da jih človek upošteva. Dr. J. J. Zavertnik je napisal že več člankov o zdravstvu in raznih boleznih. Zdravje je pisal o hrbtobolu (lumbago). Sam sem trpel na tej bolezni. Povedati moram, da zdravnikom dosti ne zaupam, še manj pa verjamem v razna mazila in linimente, ki pomagajo bolnemu telesu toliko kot voda cvilečemu kolesu. S tem ni rečeno, da nobenemu zdravniku ne zaupam, kajti zdravniki so dobri in slabi, kakor so dobri in slabi razni drugi profesionalisti.

Tukaj bom navedel, kako sem zdravil moj hrbtobol, ki me je mučil dolgi deset let. Zdravila so navadno draga, zdravniki tudi, mnogokrat pa vse skupaj le malo ali nič ne pomaga. V mojem slučaju sem se poslužil raznih mazil in linimentov. Največkrat me je bolezen pričela najbolj mučiti, kadar sem imel največ dela. Vedno sem nadlegoval soprogo, da me je drgnila, tako da sem čisto imel odrgnjeno kožo in seveda bolečine. Poslužil sem se tudi volnenih obkladkov, ki sem jih pritisnil na hrbet s širokim pasom. Pa vse zaman. Le tu in tam je malo odleglo, potem pa spet prišlo. Žena je kupila gumasto posodo za vodo ali water bag ter je ugovila, češ, "sedaj pa ti bom že ozdravila tvoj lumbago". Tudi ta water bag ni nič pomagal. Pograbil sem ga in treščil ob tla, žena pa ga je lepo obesila na žebelj, kjer še danes visi.

Baš pred dvema leti me je lumbago tako napadel, da se skoro nisem mogel gibati. Spet so prišli na vrsto volneni obkladki s širokim pasom ter linimenti, s katerimi me je žena vedno drgnila. Nekega večera sem jo spet nadlegoval, naj drgne. Vprašala me je, če mi kaj odleže in odgovoril sem, da nič. Prijela je za steklenico linimenta ter jo treščila ob tla, da se je vsa razletela. Dejala je, da je dovolj tega, ker vse skupaj itak nič ne pomaga. Večkrat mi je tudi pripravila toplo kopel s slano vodo in se poslužila raznih mazil, pa vse skupaj ni nič pomagalo. Sedaj pa se me je lotil še revmatizem v plečih in rokah. Naveličala se je vsega tega, zato ni čudno, da mi je zapovedala, naj jo poslušam, pa bom kmalu zdrav. Pomolil sem ji Prosveto, v kateri je bil priobčen zdravniški članek, ki je priporočal, naj se bolniki poslužijo le domačih zdravnikov. Toda žena se ni dala prepovrati. Prepričana je bila, da vse dosedanje metode, od mazil in žavb do električnih apliciranj, niso nič pomagale. Naznanila je, da gre naslednji dan v mesto, kjer bo kupila par tucatov linimentov.

Tako se je zgodilo. Vsi moji protesti, da me hoče izstradati, niso nič pomagali. Ona je vztrajala in dejala, da moram rabiti tudi kastorno ali ricinovo olje, pa le toliko, da bo prav. Dogovorjeno — storjeno! Novo zdravljenje se je pričelo. Bolečine v hrbtu so bile hude, napovedala pa sva še hujši boj lumbagu. Pričetek zdravljenja je bil v tem, da se najprej izčisti notranjost telesa. Vsaki dve uri sem izpil kozarec gorke vode s sokom ene limone. Tako se je ponavljalo deset dni. Prvi dan sem užival samo vodo in limonov sok, drugi dan pečena jabolka, namreč za zajtrk in večerjo, za kosilo pa suhe fige in rozine. V prvih dveh dneh so bolečine še ponehale, tako da sem se vsak nadaljnji dan počutil boljše in v deseti dneh je ta preklicani in mučni lumbago izgubil, pa tudi revmatizem se je nekam skidal, četudi je bil potuhnjel, jaz pa premalo previden.

To je moja lastna izkušnja. Lumbago sem ozdravil v desetih dneh brez zdravnikov in brez zdravil, ne da bi šel v posteljo ali da bi zamudil samo eno uro

dela. Zdraviti se brezuspešno deset let, vam povem, je človek pripravljen na vse poskuse, četudi s ničvrednimi linimenti. Če bi br. glavni zdravnik vključil k njegovi dieti, da si mora bolnik takoj v pričetku napada najprej izčistiti notranjost telesa ter da mora prenehati z jedjo vsaj za dan ali dva, medtem ko pije gorke vode s limonim sokom in polagoma prične jesti sadje in zelenjavo, ne pa žitne hrane, ker vsebuje preveč škroba (opusti naj tudi kavo), bi bil njegov članek večje vrednosti z ozirom na to bolezen in njeno zdravljenje.

Čudno se mi zdi, zakaj zdravnik priporočajo dosti vode, saj je znan naš stari pregovor, da voda še v čevlju ni dobra. Živina pije toliko vode, kolikor je potrebuje. Po mojem lastnem prepričanju je zauživanje vode potrebno le v tolikih količinah kot je človeško telo potrebuje in ne več. Tudi ne razumem, zakaj zdravniki ne priporočajo bolnikom več sadja, ki je zelo zdravilno, posebno sveže, kajti konzervirano sadje posebno za bolnike ni dosti vredno, ali pa nič. Napisal bi lahko še več, kajti gradiva o tej stvari imam dovolj.

Pripomnim naj še, da si v boleznih lahko dosti sami pomagamo, le poskusiti je treba. Saj imamo možgane, ki nam jih je dala narava zato, da jih rabimo, ne pa da jih zanemarjamo in pustimo pri miru, da drugi za nas mislijo, v potrebi in revščini pa pričakujemo odrešenja od naših izkoriščevalcev pri delu, pri zdravljenju pa od onih, ki nam prodajajo razno brozgo in linimente, aspirine, kafe in druge zmesi, ki ne spadajo drugam ko na smetišče. Največ boleznih si nakopljemo sami, po svoji neprevidnosti, ker pre malo pazimo na naše zdravje.

Frank Milavec, 57.

Pri A. D. se jezijo

Cleveland, O. — Ignatz Debeve in Lojze Pirc, ki "drukata" A. D., sta se name strašno razjezila. St. 53 njiju katoliških "cajntg" z dne 3. marca 1936 anno domini je polna samih Barbičev. Zraven sta dobila malo prostora tudi popotnik Tone Jankovič in Ivan Jontez. Sreča zame, da nosi isto številko tudi društvo, h kateremu pripadam, namreč št. 53, in tako me je cela zadeva spravila v dokaj prijeten položaj.

No, kaj pa se je pripetilo sedaj, bodo rekli čitatelji. Well, well in zopet well! Spravil sem ju v koš, sedaj pa bi rada splezala iz zagate, a si ne moreta pomagati. Potrosil sem jima malo paprike, začela sta jo lizati, a to neznansko peče, silno žge. Skuhal sem jima vročo kašo, vanjo sta vtaknila svoja jezika, ki sta si jih opekla. Nekaj rojak mi je nato pisal: "Barbič, prihodnjič jima skuhaj še bolj vročo kašo, da jima bodo strupeni jeziki zgoreli!" Pač dobra vzpodbuda in priznanje.

Vsa zavijanja hinavcev, kakor so katoliški, ne pomagajo. Dejstva povedo, da so bili barbičoni tisti, ki so zabijali cerkev in preganjali duhovnike, pisali proti njemu, pri čemer so jim pomagali njihovi "henčmani", kateri hočejo sedaj tudi zagovarjati katoliško vero. Ampak hinavec so in hinavec ostanejo. To pa ni v Dolini šentflorjanski, temveč v Clevelandu na St. Clair aveniji v državi Ohio. Sedaj se prilizujejo radi businessa. Oni si hočejo na lahek način

služiti kruh. In ker so imeli tekme, po načinu kot so prej izdajali list, so se poslužili zadnje bilke — vere.

V Clevelandu pa so razni rojaki in mnogi jih je, ki nečejo vsega verjeti, se ne dajo zavajati. Mnogi pravijo: "Nihče mi ne bo ukazoval, v katero cerkev naj grem in kaj naj verujem." Poleg tega pa nas je nekaj dopisovalcev, ki povemo v časopisih našim rojakom, kaj se dogaja in kaj bi nekateri radi videli, da se bi dogajalo v naši metropoli po njihovi volji. Prav tako odbijamo napade teh ljudi, ki se hočejo nazivati katoličane, a ni drugo ko le hinavci, kajti nobeden teh, ki trdijo, da so verniki, ne veruje v to, kar pišejo.

Dotakniti se hočem tistega, kar je Debeve zapisal v svojem "editorialu": Drugi lažnivec in dopisnik je F. Barbič (ostala dva sta Jankovič in Jontez), ki je lani poročal in pisal zoper uredništvo A. D. Dobro, gospodje, če sem jaz lagal, vprašajte Jožeta Pagrajca, vašega naročnika. Recite mu tole: Jože, povej nam o tistih dogodkih, o katerih si pripovedoval pred leti v Euclid Foundry vprico 16 mož! Povej, kako se je nekdo izkazal z znakom kot poročevalec gotovega lista! Jože, povej, kdo je bil tisti poročevalec! Saj si povedal to v Euclid Foundry! Da si to povedal, so priče na razpolago. In sedaj pojdite na sodišče. Hočete li škodovati svojoemu zvestemu naročniku, vi hinavci? Jaz vam nisem ukazal, da prinesete to na površje. Ker pa prinašate, evo me tukaj!

V tej zadevi je bila uvedena dobra preiskava, kajti vedel sem, s kom imam opravka. Na listi pa so bili tudi drugi rojaki, ki so resnično značajni katoličani, do katerih imam respekt in zato sem se umaknil iz pozicije. Zdi se mi, da vam je nekdo povedal, da vi niti ne veste, koliko jaz vem. Zato niste nikoli zanimali, kajti šlo je le za to, da jaz dokazem. Jože vam lahko pove, da me vi ne morete imenovati lažnivca, ker pridete v konflikt s tem, kar je on povedal v Euclid Foundry. Zapomnite si, da je 16 delavcev slišalo dotično izjavo! In še drugje, pri vas na St. Clairju, je pa drugi povedal in imamo tri priče. Ali ste res tako bedasti, da vlačite take bedastoče na dan?

Drugo bo povedano novinarju mistru Pircu. Kadar govorimo o fanatiku, je isto, kakor če govorimo o hinavcu, ali pa če pišemo. Kar se tiče nastopa v prid delavcem, je v tem oziru podpisani že več dobrega storil kot pa kateri posamezni katoličan, kjerkoli si bode, in je tudi proti vsaki sbebanju? Ne! On je za, ker je sprejel sbebski oglas v času štrajka pri železnici New York Central. Barbič nikomur ne brani, naj ne gre k maši, nihče pa nima pravice zahtevati, naj gre on. Ali pa gresta skupaj maša in kletve? Nisem katoliški hinavec, zato rečem ne! Naj bo povedano še to, da je tukaj uposlenih le 8 Slovencev in od teh, kot je meni znano, hodijo v cerkev samo trije, ostali so svobodnomislci. (Do you get it, Lojze?) In da bi mi vidva z Ignatzom povedala! Sta dobrodošla, kajti malo pa znam še udariti, če je treba. Vprašajte Joškota, pa vam bo povedal. Kdor išče, jo vedno izkupi. Kadar mene kdo udari po eni strani lica, mo ne nastavim še druge strani, temveč nazaj "ufliknem". To je moj moto! Čitatelji pa naj oprostijo; jaz nisem izžival, pač pa katoličan Pirc.

Ignatz naj pove njemu pozna-

nemu rojaku, da nima pravega Franka Barbiča v mislih, ker on ni hodil po gozdovju s cigani in tisti rojak ga ni mogel videti, ker tudi solca ni videl več let. Zakaj ga ni videl, naj mu pove, kako ga vest peče, drugače ne bi pošiljal tiste neumne karte pod psevdonomom. Ta Barbič je bil izven rojakove vasi od 10. leta, toda rojaku seveda ni znano, kot ni tistemu uredniku, ki jo je nekoč izkupil v Collinwoodu, ko je čakal na rdečo karo, namesto kare pa je prišel neki možak, ki mu je pritisnil eno po glavi. Joj, joj! To sem večer dobil v pismu, nekje na Hale ave je pa rojak, ki je videl. Da, da, kdor vedno piše, da jo je oziroma da jo bo Frank Barbič izkupil, jo včas sam izkupi! In nobena molitev mu ne pomaga.

Hinavci so in hinavci bodo ostali! Frank Barbič, 53.

Pogovor o koncertu

Detroit, Mich. — Oni dan sta se srečala Tone in Jože. Jože je nesel kakor običajno, lepo zlikano obleko na roki, Tone pa ga je zvedavo vprašal, kako to, da ima vedno tako lepo ukrojene obleke. Jože mu je povedal, da mu jih preskrbi tajnik SDD Jože Obravnič, ki je mojster v tej stvari in delo izvrši po zmerjeni ceni. Tone se je na mestu odločil, da si bo dal tudi on delati obleke pri omenjenem krojaču, kajti tudi on hoče biti lepo obleden, posebno za Slavčev koncert. Jože mu je svetoval, da se mora podvzati, kajti do takrat je čas kratke.

Se naprej sta se pogovarjala Tone in Jože. Tone je nekam jamral, češ, da ni nobenih praznikov, pa mu je Jože brž segel v besedo, rekoč, da se bliža praznik vseh Jožetov in Jožic, Pepetov in Pepc, ki pride vsako leto naokoli dne 19. marca, tudi v prestopnem letu. In dne 21. marca pa bo pevske in dramske zbor Slavce priredil koncert ter bo povabil vse Pepete in Pepce ter ostale Slovence v naselbinah, da se udeležijo. Slavce pa je možki zbor, ki poje lepe slovenske pesmi. Sodeloval bo na tem koncertu tudi zbor Svoboda z vzhodne strani mesta. "Slišal boš pesem o divjem loveu in prizor v temnem gozdu, ko lovec svojo ljubo ustrelji, jo pokoplje in tudi samega sebe ustrelji. Jako ganljiv prizor. Dalje bodo fantje s hribov lepo prepevali v vsaki gostilni. Tudi več drugih zanimivih točk bo na sporedu."

"Vse to se bo vršilo dne 21. marca v SDD. Ženski ali gospodinski odtok SDD bo preskrbel kuhinjske dobrote, struklje in potice." O vsem tem je Jože pripovedoval Tonetu, pozabil pa mu je povedati, koliko bo vstopnina. Končno mu je tudi to povedal, da bo 40c. Takoj je Tone zahteval, naj mu Jože da kar dve vstopnici, eno zase in eno za "njegovo staro." Seveda mu je Jože z veseljem ustregel. Nato sta se razšla s trdnim upanjem, da se vidita dne 21. marca na Slavčevem koncertu v novih kroljih Obravničevega izdelka.

Poslušalec.

Lokalne vesti

Johnstown, Pa. — V ponedeljek 16. marca ob 7.30 zvečer bo mešani pevski zbor Jugoslavija nastopil na lokalni radiopostaji WJAC s par slovenskimi in eno angleško pesmijo v polurnem sporedu pod vodstvom pevovodje profesorja Hansa Roemerja. Ta postaja je le lokalnega pomena, ne doseže oddaljenih naselbin, vsi okoliški rojaki se pa opozarjajo, da naravnajo svoje prejemnike ob napovedani uri na označeno postajo.

Ze delj časa se nahaja v bolnišnici Memorial dolgoletni član SNPJ in znani rojak Joseph Bunda, ki je prestal že drugo težko operacijo in še ni izven nevarnosti. Vesel bo, če ga obiščete.

Poročevalec.

Zahvala

Sygan Hill, Pa. — Dne 15. feb. so mi sorodniki in prijatelji priredili prijetno presenečenje za moj 42. rojstni dan. Prišli so z godbo na čelu in me presenetili, tako da nisem mogla govoriti. Mizo so ženske v hipu obložile s raznimi dobrotami in pijačo, na sredo pa postavile krasen kopek rož z velikim kejkom, na katerem je bilo 42 svečk. Tega veselja ne bom nikdar pozabila. Topla zahvala vsem! Julia Kramlar.

Čuvajte svoj vid

Piše dr. John L. Rice, zdravstveni komisar mesta New Yorka

Prenapetost oči je nekaj navadnega in dostikrat najprej pojavlja s glavobolom. Ako se zanemarija, utegnejo nastati bolj resne posledice. Mnogi otroci zaostajajo v šoli radi pomankljivega vida. To se je nedavno dokazalo v mestu New York, ko so preiskali 200,000 šolskih otrok in se je našlo, da je več kot 28,000 imelo slabe oči.

Da uspešno čuvamo svoj vid, je treba, da se varujemo raznih malih stvari. Na primer nikdar ne smemo čitati, ako solnčna svetloba pada na čtivo. Ko čitamo ali delamo, je treba sedeti ali stati z licom deloma obrnjeno stran od svetlobe in treba je paziti, da telo ne zasneči predmeta dela ali čitanja. Najboljša svetloba je dnevna svetloba in nikaka umetna svetloba ne more biti enaka. Mnogo ljudi pa je prisiljenih rabiti umetno svetlobo in treba je paziti na to, da taka svetloba ni preveč hrapava. Ravno tako nespametno je rabiti premalo svetlobe kot delati ali čitati v svetlobi, ki je pretemna. Važno je tudi, da je svetloba stalna in da predmet, ki ga gledamo, se ne trese. Nikar ne gledajte na isto stvar predolgo časa, marveč ogledujte si okoli od časa do časa. To nudi počitek očem.

Nespametno je za mater, ako zavlačuje napak načinov za otroke ali za samo sebe, ker misli, da načiniki kvarijo lepoto lica. Ako je mati obveščena od šolskih oblasti, da ima otrok slab vid, naj da takoj preiskati njegove oči pri registriranega okulista (zdravnika za oči) in kupi očala po njegovem predpisu.

Ako imate težave z očmi, vprašajte okulista za nasvet. Je preveč riskantno kupiti očala, nekeje zato, ker so poceni. Več ljudi je na tak način pokvarilo svoje oči kot na kak drug način. Zato, ker morete videti z očali, kupljenimi poceni, ni s tem rečeno, da se podajo vašim očem. Ako imamo težave z očmi, je lahko močnejše, da kakšna druga bolezen je odgovorna za to in zdravnik za oči vam utegne dati pravi nasvet v tem pogledu.

Strupene in nestrupene snovi

Vsakdanja besedna raba razlikuje med strupenimi in nestrupenimi snovmi. To razlikovanje pred znanostjo ni upravičeno, kaj vse snovi lahko pokažejo pod nekimi pogoji strupene lastnosti, to se pravi s svojimi kemičnimi ali kemično-fizikalnimi reakcijami uničujejo organizme ali vsaj škodujejo njihovu zdravju. O strupenosti kakšne snovi, odločuje vse polno momentov, tako način, ko pride anov v organizem, količina snovi, njena koncentracija, dalje pripadnost organizma k določeni skupini v sistemu organizmov, starost, spol, zdravstveno stanje i. t. d. Hranila snovi n. pr., ki jih jemlje organizem vsak dan vase, postanejo lahko pod nekimi pogoji hudi strup, prav tako, kakor se izkažejo lahko "razito strupene" snovi v nekih okoliščinah, ne samo za nestrupene, temveč celo za koristne. Tako je baker v majhnih dozah nestrupen in za življenje celo neobhodno potreben.

Strupe delimo običajno po njih učinkih na po njihovem vplivu na posredne organe, tkiva in življenjske procese v jedke strupe, živčne strupe, srčne strupe, krvne strupe i. t. d. Zani so bili že v pradednih časih, toda moderna znanost in tehnika sta njih rabo napravila primerno obsenejšo in rafiniranejšo. Medicina hoče a strupi uničevati zajedalce in povzročitelje bolezni v telesih, v poljedelstvu uničujejo z njimi škodljivce naših kulturnih rastlin, uporabljajo jih za lov, čeprav v kulturnih državah neprimerno manj nego primitivni ljudstva, ki jih uporabljajo tudi za vojne namene, kjer dobivajo strupeni plini v "civiliziranih" deželah spet čedalje večjo ulogo. V mirne in samomorilne svrhe so uporabljali strupe že od davna, prav tako kakor za usmrtno. V interesu človeštva bi bilo želeli, da bi v dočnost ostale samo dobre strani strupov, čim naj bi njih zločestni učinki postali samo predmet zgodovine.

Zivljenje v meteorjih?

Pred kratkim se je v Arizoni vsul pravi dež meteoritov. Ko so učenjaki pregledali s drobne nebesne sile, so se nemalo začudili: našli so namreč v njih lepo množino mikroorganizmov, prav majhnih živih bitij na vmesni stopnji med živalmi in rastlinami.

To odkritje je tem pomembnejše, ker se da potrjuje staro Helmholtzovo teorijo, da je vse življenje na naši premičnici nastalo iz kalij, ki so prišli k nam s drugih svetov v meteoritih. Nasprotniki te teorije ugovarjajo, da se meteoriti na poti skozi našo ozračje razbelijo, da mora sleherno morebitno življenje v njih propasti. Zdi se pa, da vročina in prodre prav do jedra velikih meteoritov — vsi vsaj dokazovala senzacionalna najdba v Arizoni.

(Dolge iz prve kolone.)

mi pomagajo kakor hočejo, ampak paziti je treba, da nič ne ukradejo in nič ne urupajo. Ako si ne morejo poiskati dela, naj krakajo kote!

To je program demokratskih in republikanskih burboncev. Lippmann ga je javno povedal. Hvala za odkrite besede!

Senator Borah, republikanski predsedniški aspirant, v razgovoru s časopisnimi poročevalci.

Vesti iz Jugoslavije

(Glavna poročila iz Jugoslavije.)

AVTOMOBILSKA NESREČA

Trgovac s sadjem Lenardić iz Zagreba mrtav

Ljubljana.

Na cesti, ki teče ob Savinji iz Celja proti Zidanemu mostu, se je pripetila 14. febr. zvečer huda avtomobilska nesreča, ki je zahtevala smrtno žrtev. Cesta ob Savinji je zelo ozka, hkrati pa je toliko klancev in ovinkov, da predstavlja za voznika, ki ne pozna dobro ceste, vrsto nevarnosti.

Iz Celja vozijo cele avtomobile jabolk v Zagreb, kjer jih prodajajo na trgu. Tako je tudi zadnji večer vozil iz Celja proti Zidanemu mostu tovorni avto, poln jabolk. V avtu so sedeli voznik Lenardić iz Zagreba in njegov brat Karel, dalje sadni trgovec Mežnarić, prav tako trgovec s sadjem, ki je hitel v Zagreb, kamor je že poslal jabolka naprej.

Ko so vozili mimo vasi Granice blizu Zidanega mosta, se je hkrati ugasnila obe luči na avtomobilu in naslednji hip je avto zadel ob skalo ob cesti. Voznik je mislil, da je zavozil v reg, zato je obrnil avto v nasprotno stran—in v tovorni avto, katerem je bilo 3480 kg jabolk, je zdrsil po strmini proti Savinji, se prevrnil ter padel v Savinjo.

Klicali so na pomoč, prihiteli pa ljudje in rešili vse potnike pod vozila in iz Savinje, položene in opraskane, le trgovca Lenardića je avto tako pritisnil ob tla, da je bil takoj mrtav. Tekla so potegnili njegovo truplo izpod avtomobila ter ga preneli v mrtvašnico v Loku pri Zidanem mostu.

Avtolastnik pa ima tudi veliko materialno škodo. Vsa nesreča se je zgodila tako naglo, da sofer sploh ni mogel uporabiti zavore. Orožniki so soferja in potnike zasilili ter se prepirali, da nesreče ni zakrivil sofer.

"Slovenec" zaplenjen.—Ljubljanski dnevnik "Slovenec," ki je prav za prav vladno glasilo, kar sedita v vladi klerikalna politika dr. Korošec kot notranji minister in dr. Miha Krek kot minister brez portfelja, je bil danes, 20. februarja, zaplenjen. Glasilo notranjega ministra je bilo zaplenjeno zaradi vodnega članka, kjer napada amero vlade oz. prosvetnega ministra, da uvede monopolizacijo šolskih knjig, ki naj bi bilo—razen jezikovnih—za vsotno enotno, torej srbsko-hrvaško! Dasi pravijo, da učne knjige o slovnic in jeziku ne bodo enotne, vendar eksistira že to dni razpis prosvetnega ministra za sestavo srbsko-hrvaško-slovenske slovnic! Ze od razpisa dalje protestirajo razne organizacije, kulturne in gospodarske in strokovne, proti monopolizaciji učnih knjig zaradi vseh razlogov: po teh razpisih Slovenec niso predvidene posebne slovenske učne knjige, tako da obstoji nevarnost uvesti v slovenske šole srbske knjige! To je prvi moment. Drugo pa je, da bodo z monopolizacijo knjig oškodovane knjigarne, založbe, tiskarne in s tem tudi tiskarski delavci, ker bi monopolizirane učbenike izdajala pač samo država in jih tiskala le v državnih tiskarnah! Zaradi tega je nastalo med Slovenci razburjenje zaradi te monopolizacije in v Beograd je bilo poslanih na kupe protestov in deputacij. Deputacijam pa prosvetni minister vedno pojasnjuje, da ni tako mišljeno, tako razpisa za učne knjige še ni bil preključen. Zdaj je rok za te učne knjige (rokopise) potekel. V reakciji proti monopolizaciji so stopile tudi skoraj vse slovenske občine, ki protestirajo proti monopolizaciji in uvažanje srbskih knjig za slovenske šole. V vladi sedita dva Slovenca, zaupnika tiste struje, ki je vsa letna vodila boj proti dikatorskim režimom v imenu groženega slovenstva, in prav zdaj se pripravljajo najhujši napad na slovenski značaj naših šol. Seveda je dnevnik klerikalni, "Slovenec," dovolj previ-

čisto dobro pojasnilo. Seveda pa je tudi lahko, da je "Slovenec" s tem uvodnikom pritisnil na vlado, a hotel hkrati še posebej pritisniti na slovenska svoja ministra in jim olajšati nastop v vladi proti napadam na slovensko šolstvo in slovensko kulturo. Skratka—uvodnik je oster in celo grozeč, tako da je bil list opoldne zaplenjen in ga je policija pobrala po vseh javnih lokalih. Zadeva je vsakekor vsaj senzacionalna: glasilo notranjega ministra zaplenjeno! Mi sami pripisujemo temu uvodniku manj važnosti in grožnjam v njem ne verjamemo kdo ve kako, smo pa seveda proti nameravanemu napadu na slovenske učne knjige, proti uvažanju srbskih knjig v naše šole. In če bo vlada načrt izvedla in bosta v njej še sedela slovenska klerikalna ministra, bosta seveda za to odgovarjala v polni meri tudi ta dva, pa čeprav bi objavil "Slovenec" še sto takih uvodnikov!

Po strašni nesreči v Mrežnici.—Na Hrvaškem blizu Generalnega sklata oz. Duge Rese se je pripetila januarja meseca huda nesreča, o kateri smo obširno poročali. Čez reko Mrežnico so gradili nov most. Sredi reke so morali sesidati močan opornik, zato so sredi reke postavili ogrodje, da je tekla voda okrog njega in da so lahko kopali precej globoko jamo, temelj za opornik iz betona. Voda pa je neki dan v januarju podrla ogrodje in zalila jame ter pokopala vanjo vseh sedem delavcev, ki so bili tedaj zaposleni pri delu. Voda je pokrila grob sedmih delavcev, nikjer ni bilo sledu za ogrođjem in žrtvami. Dne 28. januarja je Mrežnica sama dvignila truplo delavca Radočaja, teden nato še truplo delavca Brozinića. Oba sta bila zaposlena pri motorjih in sta ostala mrtva blizu vrha jame. Ostalih pet delavcev pa je ležalo na dnu jame, teh reka ni mogla dvigniti. Zdaj v zimi se je voda precej osušila in delavci so začeli iskati trupla ostalih delavcev. S kavlji na dolgih drogih so začeli dvigati trupla iz jame. Res so potegnili štiri trupla, med njimi tudi truplo metliškega tesarja Ivana Kozamernika. V jami je ostal le še ruski emigrant Veronovski. Vse žrtve so bile pokopane na stroške zagrebške banke uprave.

Vdova skladatelja "Vigred se povrne" umrla.—V Cerkljah pri Kranju je v 76. leti starosti umrla Evgenija Vavken, vdova po komponistu Vavknu in dolgoletnemu cerkljanskemu županu. Vavken je umrl pred 88 leti, njegova vdova je prevzela cerkljansko pošto in s 50. leti je polagala poštni izpit, da je lahko sama vodila pošto dalje. Njen pokojni mož je skladatelj nagrobne pesmi "Vigred se povrne," ki je gotovo na slovenskih pokopališčih največkrat petan pesem. Zdaj so jo zapeli tudi Vavkovi vdovi.

Nova veseloigra.—V Založbi "Drama" v Ljubljani je izšla nova slovenska veseloigra. Jože Kranjc, čigar drama "Direktor Čampa" uprizarja to sezono ljubljansko Narodno gledališče, je spisal in izdal novo odrsko delo, veselo igr "Detektiv Megla." O igri bomo še poročali.

Ali ste naročili na dnevnik "Prosveto"? Podpirajte svoj list!

Delavstvo v Španiji na novem pohodu

Levičarska zmaga oplajala reakcijo, ki se je potuhnila ali zbežala

Madrid, Španija. — V vsej svoji zgodovini Španija še ni videla tako velikanskih demonstracij ljudskih množic kakor po zadnjih volitvah, ki so združile levice prienele tako sijajno zmago. Takih demonstracij najbrže še ni videla nobena država v novejši zgodovini. In tudi ni čudno. Saj je velika delavska zmaga pomenila izpraznenje natrpanih ječ, v katerih je čakalo realitve okrog 34.000 političnih jetnikov od poneorečene revolte v jeseni 1934.

In zmaga združene levice je definitivno pomenila takojšnjo osvoboditev teh delavskih jetnikov. To je bila njena glavna volilna zahteva. Ta delavska zmaga pa je pomenila še veliko več: uničenje reakcije, ki je tlačila Španijo od njene volilne zmage leta 1933 in še veliko bolj pa od poneorečene revolte pred dobrim poldrugim letom. Pomenila je restavriranje vse delavske zakonodaje, katero je odpravila prejšnja vlada, reformiranje sodišč in njih očiščenje, podvrženje vseh šol vladi, odškodovanje družin, ki so izgubile svoje v zadnji revolti, tiranje oseh, ki so mučile politične jetnike, pred sodišča in še več drugih zahtev, ki so tvorile volilni program levičarskega bloka.

Predvsem pa je ta zmaga pomenila za bojeviti španski proletarijat zarjo nove osvoboditve, katere se je s tem dogodkom približala s velikim korakom. Velikanske in neposabne demonstracije zadnjih dni so to definitivno pokazale: trdno voljo španskega industrijskega in poljedelskega delavstva do popolne osvoboditve.

Nova Azanova vlada, v katero socialisti kot najmočnejša skupina niso stopili radi izkušenj s koalicijsko vlado po ustanovitvi republike leta 1931, jim tega ne bo prinesla. Popolno osvoboditev jim bo prinesla šele delavska vlada, katere po mišljenju španskega delavstva ni več daleč. Azanovo vlado smatrajo le za prehodno vlado — za nekaj takega kakor je bila Kerenkijeva vlada po prvi ruski revoluciji leta 1917.

Nekaj podobnega slutijo tudi španski kapitalisti in veleposelniki. Kolikor jih ni zbežalo v Francijo, kamor so odnesli tudi kolikor bogastva so sploh mogli vzeti, so se vsi ostali izkoriševalci potuhnil in pričeli sodelovati z novim premijerjem Azanom, katerega so še večerj silno sovražili. Brez vsakega odpora so pričeli izvajati sklep nove vlade z ozirom na povratek dela ali službe vsem, ki so jo izgubili po poneorečeni oktobrski revoluciji leta 1934. Vsa navidezna izgleda, da se bodo skušali prilagoditi novim razmeram.

Z ozirom na sijajno delavsko zmago je Largo Caballero, vodja socialistov in unij in med delavstvom najpopularnejša oseba, rekel, da jih ta zmaga ne bo upijnila. "Socialisti ti trumf ni bodo uspevali. Mi bomo nadaljevali in skušali uresničiti marksistični cilj, ki je stabiliziranje socialistične republike v Španiji s pomočjo liberalnih zavznikov ali pa tudi brez njih."

To je tudi glavni razlog, da so socialisti odklonili sodelovati v koalicijski vladi. Vlado so prepustili radikalnim liberalcem, katerim načeluje Azana. Po sklepu stranke bodo prevzeli vlado le takrat, ko socialisti dobe večino in bodo lahko pričeli izvajati svoj program. Od Azanove vlade upajo dobiti več za delavske mase kakor pa v slučaju, če bi nosili neodgovornost.

Nova vlada bo na podlagi skupnega volilnega programa in njene odvisnosti od socialistov, komunistov in drugih levičarskih delavskih skupin skušala izvesti večje reforme. Toda glavne in najbolj potrebne reforme, ki je razlastitev veleposelnikov in cerkve, se najbrže ne bo dotaknila. Vsa liberalci niso hoteli pristati pri sestavljanju volilnega programa na to socialistično zahtevo.

In dokler Španija ne bo rešila tega problema, tudi reakcije ne

Einstein poglobil teorijo o materiji

Znanost prvič slišala procese v možganih

Philadelphia, Pa. — Slavni nemški učenjak Albert Einstein je zadnje dni objavil članek, v katerem nadalje pojasnjuje svojo teorijo o bistvu snovi ali materije. V teh podatkih Einstein izkazuje, da sta gravitacija in elektrika temelj vse trde snovi. Električna sila pa ni nepretrgana, pač pa v "odlomkih" in zdaj je treba rešiti vprašanje, kaj se nahaja med "odlomki" ali "mostovi" električne sile.

New York. — Dr. Alfred L. Loomis je te dni v svojem laboratoriju v Tuxedo Parku, N. Y., demonstriral dejstvo, da je miselni proces v možganih spremljan z zvokom, katerega je slovesno uho zdaj prvič slišalo. Dr. Loomis je umetno uspal normalnega človeka, nakar mu je zabodel iglo v lobanjo in spojil njegove možgane v direktni dotiki z avdionikom. Možgani so bili v popolnem procesu delovanja in navzoči znanstveniki so v svoje nepopolno začetnje zaslišali čudne glasove, podobne predenju in grmenju, ki so prihajali iz možganov milijonkrat povečani akosi avdionik. To pa ni bilo vse. Aparat v avdiju z avdionikom je tudi rekordiral na traku valovanje — krivuljaste črte — miselnega procesa v možganih. To je bil komaj začetek tega velevažnega eksperimenta.

Gorman dobil dobre vtise v Chicagu

Shoda delavske stranke se udeležilo okrog 2000 ljudi

Chicago. — Francis J. Gorman, podpredsednik tekstilne unije in prominenten agitator za ustanovitev farmersko-delavske stranke, je bil zadnje dni jako zaposlen v Chicagu, kjer je imel več govorov o potrebi neodvisne delavske politične akcije. Govoril je po radiu WCFL, na seji centralne unije, na banketu delavske stranke in na njenem shodu.

Z njegovimi govori je gibanje za ustanovitev nove delavske stranke definitivno dobilo novo pobudo med čikaškimi organiziranim delavstvom. To sta pokazala posebno banket prošle sobote in shod v nedeljo. Banketa se je udeležilo okrog tristo ljudi, skoraj izključno sami unionisti. Blagajna okrajne delavske stranke, kateri se je pridružil nad 50 krajevnih unij, je obsegala za \$500, katere so prispevale večinoma rane unije. Iz govorov njih zastopnikov je bilo razvidno, da je gibanje organizirano na trdni podlagi.

Živahen je bil tudi shod, katerega se je udeležilo okrog 2000 ljudi. Gorman se je na tem shodu izkazal za izbornega govornika, ki ne zna le navdušiti ljudi, marveč tudi ve, kaj govori in kaj hoče. Govoril je iz svojih izkušenj kot unijaki voditelj in pripovedoval o iskoriščenju predvsem tekstilnih delavcev na jugu ter njih zatiranju po krajevnih in državnih vladah. Dogodki zadnjih let so pokazali, da delavstvo nima kaj pričakovati od starih strank, ker sta obe udinjani vabljani su. Čimprej si delovno ljudstvo ustanovi svojo stranko tem prej se bo osvobodilo, je izvajal on.

Iz njegovih govorov je bilo razvidno, da ne vidi možnosti, da bi prišlo že letos, za prihodnje predsedniške volitve, do organiziranja splošne farmersko-delavske stranke. Poudarjal pa je, da so dobri izgledi, da bo do 1940 sgrajena tako močna nova stranka, da bo zmagala pri predsedniških volitvah čez štiri leta.

Po njegovem mnenju mora nova stranka soneti na unijah, toda v nji naj bo prostora za socialiste in komuniste ter vse progresivne in razlake elemente, ki so pripravljeni sodelovati za skupne cilje. Politično prebujanje med čikaškimi organiziranim delavstvom in način organiziranja delavske stranke se mu zelo dopade. Njen predsednik David McVey je izrazil upanje, da bo na peorijski konferenci v začetku aprila položen fundament za ustanovitev nove stranke v Illinoisu.

Venizelisti kontrolirajo grško zbornico

Atena, 7. marca. — Grški venizelisti, pristajali starega Venizelosa, ki danes živi v Parizu, so večerj prevzeli kontrolo grškega parlamenta, ko je bil njih vodja Themistocles Soupholis izvoljen za predsednika zbornice s 156 proti 135 glasovom. Soupholis je bil izvoljen s pomočjo komunistov, ki so glasovali zanj. Venizelisti so liberalci in demokratje,

Einstein poglobil teorijo o materiji

Znanost prvič slišala procese v možganih

Philadelphia, Pa. — Slavni nemški učenjak Albert Einstein je zadnje dni objavil članek, v katerem nadalje pojasnjuje svojo teorijo o bistvu snovi ali materije. V teh podatkih Einstein izkazuje, da sta gravitacija in elektrika temelj vse trde snovi. Električna sila pa ni nepretrgana, pač pa v "odlomkih" in zdaj je treba rešiti vprašanje, kaj se nahaja med "odlomki" ali "mostovi" električne sile.

New York. — Dr. Alfred L. Loomis je te dni v svojem laboratoriju v Tuxedo Parku, N. Y., demonstriral dejstvo, da je miselni proces v možganih spremljan z zvokom, katerega je slovesno uho zdaj prvič slišalo. Dr. Loomis je umetno uspal normalnega človeka, nakar mu je zabodel iglo v lobanjo in spojil njegove možgane v direktni dotiki z avdionikom. Možgani so bili v popolnem procesu delovanja in navzoči znanstveniki so v svoje nepopolno začetnje zaslišali čudne glasove, podobne predenju in grmenju, ki so prihajali iz možganov milijonkrat povečani akosi avdionik. To pa ni bilo vse. Aparat v avdiju z avdionikom je tudi rekordiral na traku valovanje — krivuljaste črte — miselnega procesa v možganih. To je bil komaj začetek tega velevažnega eksperimenta.

Anglija naslovila nov protest Mussoliniju

(Nadaljevanje s 1. strani.)

je vlade pri fašističnih avtoritetah, v katerem zahteva temeljito preiskavo incidenta in da mora jo italijanske militaristične avtoritete prenehati s napadi na bolnišnice Rdečega križa.

Zunanji urad je nastopil proti Italiji, ko je dobil poročilo od dr. Mellyja, načelnika britake Rdečega križa, v katerem ta poudarja, da se je enota nahajala dve milj stran od abesinskih čet. Italijanski letalci so vrgli 40 bomb na bolnišnico, ki so ubile tri bolnike in ranile več drugih. Mellyjevo poročilo, ki je bilo poslano v London preko britakega poslanstva v Addis Ababi, naglašalo, da je bil napad na bolnišnico, s katere je vihrala zastava Rdečega križa, premišljen. To potrjuje tudi protest, ki ga je poslal dr. Brown, zastopnik Mednarodnega rdečega križa, v Zenevo.

Italijanski letalci so bombardirali bolnišnico amerikega Rdečega križa, pri kateri je služil angleški major Burgoyne, ki je bil večerj ubit.

Britska protestna nota je sledila akciji švedske vlade, ki jo je podvezla proti Italiji. Švedska zahteva odškodnino za njeno šotorno bolnišnico, katero so italijanski letalci razdejali 30. decembra.

Zeneva, 7. marca. — Abesinski cesar Selassie je odgovoril na apel Lige narodov, ki ga je poslala Abesiniji in Italiji in ju pozvala, naj pristane na mirovna pogajanja. V odgovoru pravi, da je pripravljen na pogajanja, ako bo dobil zagotovilo, da bodo provizije Ligne pogodbe upoštevane.

Mussolini še ni odgovoril na apel. Tu prevladuje mnenje, da bo zahteval nadaljnje detaje v zvezi s predlaganim premirjem. Njegov cilj je odgoditev pogajanj toliko časa, da bo Liga narodov pristala na dalekosežne koncesije. Zahteval bo suspendiranje ekonomskega bojkota in da Italija dobi vse abesinsko ozemlje, ki ga je doslej okupirala fašistična armada.

Od Mussolinijevega odgovora zavisi nadaljnja akcija Lige narodov. Sankcijski odbor trinajstoric je v zagati, iz katere ne bo izhoda. Situacija je postala bolj zapletena, ko je Švica zapretila, da bo izstopila iz Lige narodov, če bo odbor trinajstoric razglasil oljne sankcije proti Italiji. Velika Britanija se boji telesa preloma, ki ogražata obstoj Lige narodov. Tu prevladuje mnenje, da bosta tudi Avstrija in Ogrska, Mussolinijevi zavazniki, sledili Švici, če bo ta izstopila iz

Bivši vojak svari s velikim naplcom vojne veterane pred oduhli.

Lige narodov. Avstrija in Ogrska sta že prej pokazali svoje simpatije do fašistične države z izjavami, da ne bosta sodelovali pri izvajanju ekonomskih sankcij, ki jih je odredila Liga narodov.

Iz Selassiejevega odgovora je razvidno, da je Abesinija pripravljena na mirovna pogajanja. V telegramu poudarja, "da je že pred izbruhom sovražnosti informiral v Ligi narodov večlanjene države, da je Abesinija za poravnava spora s Italijo v smislu provizij ženevskega kovenanta. Italija je to odklonila in odprto pogajala svoje mednarodne obveznosti, ko je njena oborožena sila invadirala abesinsko ozemlje."

Nov teror proti dninarjem v Arkansasu

Plantažniki napadli taborišče izgnancev z dinamitom

Parkin, Ark. — Za plantažnike v tej državi ni dovolj, da so izgnali stotine najemninških farmerjev in članov njih unije ter omrežili njenega tajnika Jima Bella, ki je dobil sedem let ječe, marveč so z novim terorizmom nastopili proti njim.

Dan pozneje, ko je bil zamorec Jim Bell spoznan za krivega po plantažniški poroti in obojen na sedem let ječe, so v temni noči vigilanti napadli tukajšnje taborišče izgnanih "sharecropperjev" ali "desetnikov". Taborišče so obkrožili, pričeli streljati in metati dinamit med prestrašene žrtve plantažnega kapitalizma. K sreči ni noben kos dinamita eksplodiral.

Ko je bilo nočnega terorja konec in so se izgnanci prikazali iz taborišča, so jih pozdravili naplji, v katerih je bilo rečeno, "naj se vrati takoj poberejo iz države."

Člani Unije najemninških farmerjev na jugu so že toliko utrjeni radi terorizma, da je bil ta incident le novo poglavje klanovskega nasilja. Smatrajo, da se jim slabše itak ne more goditi kakor se jim godi, predvsem žrtvam, ki so bile izgnane s plantaž, med njimi tudi majhni otroci, ker so se oklenili organizacije.

Bell je bil aretiran pred dobrim mesecem v St. Petersu in obtožen "napada s morilnim namenom". To se je zgodilo potem, ko je šerif s svojimi teroristi napadel shod "desetnikov" in najemninških farmerjev, ga razbil in obstrlil več bežečih zamorcev.

In dasi ni bilo proti Bellu nobenih dokazov in je bil po izjavi njegovih v eni njegovega odvetnika Fowlerja enostavno omrežen, je vasceno dobil sedem let zapor. Proti tej obsodbi bo vzel priziv Delavski in socialistični obrambni odbor.

V ječi se nahajajo še trije drugi najemninški farmerji — Simon Bass, Sam Brown in John Ligon. Obtoženi so — izgređni štva.

Ne poljedelski tajnik Henry Wallace niti Roosevelt nočeta s mazincem nastopiti proti terorizmu plantažnikov v tej državi, čeprav sta se unija in tudi Norman Thomas že opetovano obrnili na zvezo vlado.

Invisible Mending
 While you wait
 214 PRINCE

Nova obrt se je razvila v Angliji—krpanje nogavic na cestah.

Dolina meseca

ROMAN

Spisal JACK LONDON—Prelovenil Vladimir Levstik

Tisti večer je Saxon beše ležal pod odejalo in gledal zvezde, se veselila balzamnih vonjav grmovja ter poslušala zamolkli trušci v navedenem odboju in šepetajoče žuborenje na zavrovani obali nekaj čevljev od njiju dveh. Billy se je zganil in uganila je, da tudi on še ne spi. "Ali si vesel, da si zapustil Oakland, Billy?" je dejala in se privila k njemu. "Oh!" je odvrnil. "Ali je školkja v močavi srečna?"

OSMO POGLAVJE

Pred vsako plimo je Bill predirjal vso tisto nevarno pot po južni steni, ki sta jo bila napravila s Hallom, in vsakokrat se je nekoliko skrčil čas, ki ga je porabil zanj.

"Počakaj do nedelje," je obetal Saxon. "Ta pesnik bo nekaj užival za svoj denar. Saj ga že ni več mesta, ki bi me spravljalo v zadrego. Omotičnost me je minila, zdaj lahko tečem, koder sem prej lezel po vseh štirih. Ali veš, kako sem se ozdravil? 'Misli si,' sem dopovedoval samemu sebi, 'da ti je pasti na vsako stran samo čevljev globoko in da je spodaj mehko seno. Potem te ne bo nič ustavilo. Potem sploh ne bi padel. Kakor puščica bi zletel na ono stran. To se pravi, da je čisto vse eno, če je na vsaki strani miljo do tal. To ni tibi nič mar. Mar ti je samo tega, da ostaneš zgornj in letiš kakor puščica.' In, veš, Saxon, ko sem si vtepel to v glavo, me ni nič več oviralo. Le počakaj, ko pride v nedeljo s svojo družbo. Pripravljen sem, da se poizkusim z njim."

"Radovedna sem, kakšna bo tista družba," je rekla Saxon.

"Takšna, kakršni je on, kakopak. Ptici enakega perja radi skupaj letajo. Ošaben ne bo nihče izmed njih, videla boš, da ne."

Po nekem mehiškanskem cowboyju, ki je potoval proti jugu na svoj ranč, jima je bil Hall poslal ribiških vrvic in kopalno obleko; od tega človeka sta veliko zvedela o državnih zemlji in o tem, kako bi jo mogla dobiti. Teden je kar letel mimo njiju: sleherni večer je Saxon blažena vzdihnila solnca v slovo in sleherno jutro je pozdravila njegovo vrnitev z radostnim smehom, ker se je pričel nov srečen dan. Nikakih načrtov nista snovala; lovila sta ribe, nabirala školjke in abalone ter plezala po skalah, kakor ju je navdahnili trenutki. Abalone je mogoče sta zvesto tolkla od prepevanju kitice, ki jo je bila Saxon skovala. Billy se je kar razčevljal. Saxon ga še ni bila videla tako zdravega in močnega. In ne da bi se ji bilo treba pogledati v malem ročnem zrcalu; je tudi sama vedela, da ni bilo, odkar je bila mlado dekle, na njenih tihicah še nikoli toliko barve in v vsem njenem bitju še nikoli toliko neprisiljene živahnosti.

"Prvikrat v svojem življenju se res utegnem igrati," je rekel Billy. "Ves čas, odkar sva poročena, se še nisva igrala. To je bolje, kakor če bi bila ne vem kakšna milijonarja."

"In nobena sirena ne tuli zjutraj ob sedmih," se je veselila Saxon. "Nalašč ne bi vstala, če bi ne bilo vse tako lepo, da je škoda ležati. In zdaj, dragi Petek, se kar poigravaj in nasekaj drv, pa lepega, velika ostriza mi ulovi, če hočeš dobiti kaj kosila."

Billy, ki je dotlej ležal na trebuhu in z golimi stopali kopal dve jami v pesek, je vstal in vzel sekuro v roko.

"Škoda le, da ne bo dolgo trajalo," je rekel in vzdihnil v globokem obžalovanju. "Deževje se mora vsak čas začeti. Kar čudno je že, kako dolgo traja to lepo vreme."

Ko se je v soboto zjutraj vrnil s svojega teka po južni steni, ni bilo Saxon nikjer. Nekaj časa jo je klical, in ker se ni oglasila, je splezal na cesto. Zagledal jo je pol milje daleč, sedečo na neosadlanem in neobzdranem konju, ki je počasi in zlovoljno stopal po pašniku. "Tvoja sreča, da si našel na staro kobilo,

ki je vajena jahanja — le pogled te obiske od sedla," je zagodrnjal, ko se je vendar že ustavila zraven njega in mu dovolila, da ji je pomagal na tla.

"Oh, Billy," je rekla z iskrenimi se očmi, "nikoli še nisem sedela na konju. Krasno je bilo! Tako brez moči sem se čutila in obenem tako pogumno."

"Vendarle sem ponosom nate," je rekel še bolj godrnjavo kakor prej. "Malo je poročenih žena, ki bi se takole lotile tujega konja, posebno če sploh še niso jahale. In nisem pozabil, da dobiš kedaj sama svojo jezdo žival — konjička, da ga bo veselje pogledati."

Vsa vojska Abalonjcev, nekaj na dveh vozovih, drugi na konjih, se je privabila v Biercevaliv. Bilo jih je kakih deset moških in skoraj enako število ženak. Vsi so bili mladi, sami dobri prijatelji med seboj. Večina jih je bila poročenih. Dospeli so z veseljem trusem, pehali drug drugega po spolzkem bregu, ki s tovarištvom, ki je bilo naravno in toplo kakor sam solnčni sijaj, zajeli Saxon in Billyja medse. Dekleta — zakaj omoženih si jih Saxon kar ni mogla misliti — so se takoj polastila mlade žene; velik hrup so zagnale okoli nje, hvalile njeno taborno in potno opravo in silile vanjo, naj jim kaj pove o sebi. Tudi one so bile navajene življenja pod milim nebom; Saxon je to kmalu spoznal, ko je videla lonce, ponve in platnena vedra za školjke, ki so jih bile prinesle s seboj.

Billy in drugi moški so se bili med tem slekli in razkropili na vse strani, da bi nabrali školjk in abalon. Mlade ženske so opazile Saxonino ukulelo in niso odnehale, dokler jim ni zabrenkala in zapela. Nekatere izmed njih so že bile v Honolulu, poznale so to godalo in potrdile Mercedesovo razlago njegovega imena: "bolha, ki skače." Poznale so tudi havajske pesmi, katerih se je bila naučila od Mercedes, in kmalu so ob njenem spremljanju vse prepevale. "Aloha Oe", "Honolulu Tomboy" in "Sweet Lei Lehua". Saxon se je kar zgrajala, ko so jele nekatere — med njimi celo starejše — na pesku plesati havajsko hulo.

Ko so se moški vrnili, obtovorjeni s polnimi vrečami lupinaric, je Mark Hall kot veliki duhovnik zaukazal rodu dolžni slovesni obred. Na migljaj njegove roke so vsi vzdignjeni kamni hkratu padli na belo mero in glasovi vseh so se strnili v slaspospev abalon. Stare kitice so peli vsi skupaj, a časih je kdo sam zapel kako novo, na kar so jo v zboru ponovili. Billy je izdal Saxonu, s tem, da jo je poglavlno prosil, naj zapoje kitico, ki jo je bila zložila, in njen ljubki glas se je boječe vzdignil v molk poslušalcev:

"V krogu sede jih točemo,
in nič nam ni hudo — ne!
Saj kmalu bodo v ponvah nam
čvrlele abalone."

"Sijajno!" je vzklilni pesnik. "To je jezik našega rodu! Dajte, otroci — nu!"

In vsi so zapeli Saxonine vrstice. Z novimi kiticami so se oglašali tudi Jim Hazard, ena izmed deklet in Zeleznik mož z zelenkasto sivimi baziliskovimi očmi, ki ga je Saxon spoznala po Hallovem opisu. Tudi njej se je zdelo, da ima nekam svedeniški obraz.

"Vam tekne gnet ali janjee mlad,
drugič apert makarone;
a meni dajte brinjeveca
in slastne abalone."

Ta piše vodo, oni "Veuve Cliquot",
tretji whiskey, kar na tone;
jaz pa s polnikom žitovke
sazakam abalone."

Mnoge reči rede ljudi —
dolgi, trudi, kosa in sponje;
a muce Mrnjav je najbolj zdrav,
ker čista abalone."

(Dolje prihodnjič.)

Naše obzorje

Vedno manjši je svet, ki se odkriva človeštvu

V davno minulih dneh je bilo človeštvo navezano le na nekatere pokrajine naše Zemlje, zibel kasnejšega kulturnega in civilizacijskega napredka. Popotnik, ki se je le redkokdaj po kopnem ali morju oddaljil od rodne kraja, se je vselej vračal s prečudnimi vestmi. Bujna domišljija ljudi je vzbujala čudovite zaključke o skrivnostih prostiranega, neznane sveta.

Tako je n. pr. živel v dobrih starih časih na dvoru perzijskega kralja Keerksa plemić Satašpes. Zameril se je bil nekoli vladarju in bil obsojen na smrt. Modri kralj pa je velikaša pomilostil s pogojem, da obljadi tedaj znani svet — od obale Male Azije po Sredozemskem morju skozi "Zapadna vrata sveta", sedanjo Gibraltarsko ožino in okrog Afrike v Perzijski zaliv. Satašpes je pripravil ladjico, naložil hrane, se priporočil bogovom in odplul. Ko pa je ob obali sev. Afrike prijadral skozi

Zapadna vrata in uzri pred seboj neizmerno gladino Atlantičnega, ga je zagrabil groza. V strahu pred namišljenimi nevarnostmi neznane razsežnosti Oceana so mu popustili živel, skočil je iz jadrnice in utonil.

Kdo ne pozna Odisejevih blodenj, ko je dolga leta križaril po dandane razmeroma prav majhnem delu morja, ki oblika Grčijo? In vendar, koliko domišljije, še več dragocene gradiva klasične besede je nudilo obdobje, preden se je izgubljeni Ahasver vrnil v naročje zvesti Penelopi.

Se v 13. veku je bila Zemlja neznanka velika, daljna Kina n. pr. čudežni paradiz bajk. Zato ni čudno, da so Benečani verzeli slavnemu popotniku Marku Polu, ko je na povratku iz obzidanega cesarstva pripovedoval, da je na lastne oči videl ogromnega ptica, ki se je dvignil, obtežen s tremi sloni v zrak. Prav tako je ljudstvo slepo verjelo bajki o enonogih zamorcih na zapadni obali Afrike. Z lažnivci pa je obsulo raziskovalce notranje Afrike, ki so trdili, da so se srečali s človeku podobnimi opicami — gorilami.

Po odkritju magnetnega tečaja naše Zemlje so morjeplovci na povratku iz severnih voda še dolgo pripovedovali o magnetnem grču nekje blizu severnega tečaja. Vsaka ladja, ki zalide v območje vpliva skrivnostnega hriba, da je izgubljena. Nevidna sila povleče z ladje vse kovinske predmete. Oropana vseh žebelj in vijakov iz lesnega trupa se ladja sesuje in a posadko vred potopi.

Takšne in podobne domisljice nekdanjih popotnikov, ki so videli rajске ptice Južne Amerike brez nog, drevesa na Javi, kjer rasto rajčice, drevo v Indiji, ki tri metre krog sebe vsakogar umori, pa čudežno drevo na Feroerskih otokih, raz katerega listje od časa do časa dežuje, so dolgo nudile ceneno gradivo človeški fantaziji. Z odkritjem Amerike in še kasneje, ko so se pogumni možje apustili na širne ploščine oceanov v široki svet, želja po odkrivanju lepote zemlje in spoznavanju življenja ljudi pa je izvabila tudi našega človeka že v vse pasove zemeljske oble.

Drevo spoznanja našega planeta je pogumno poglajlo mogočne veje in neugnana rado-

znalost človeškega uma je presadila pokrajine vzdolž in počez Zemlje, z vsem njenim bogatvom njeno izgradnjo navzven in na znotraj v zgovorno besedo, na realna tla tiskanih knjig. Medtem ko so nastajali in znova propadali mogočni imperiji, ko so iz neusahljivih rezervarjev evrazijskega zaledja poplavila divja plemena pokrajine starega sveta, se je obzorje človeškega duha zmerom bolj širilo.

Daleč na obale morja so pljuskali valovi svežih krdel. Na razvalinah stare moči in pomehkužene slave so nastajale nove države, vsaka celica zase je nosila in krepila v sebi svojstveni nagon okrepiti življenjsko samobitost na znotraj, razmakniti in utrditi svoj položaj na zunan. Kaj kmalu so iz okvira tekmovalk izstopile države, ki jim je prirodna lega, pred vsem pa krepki individualni vzpon naroda nudil vse pogoje, da so na valovih morja ponesle svojo civilizatorno moč v novo osvojeni svet. Nastala je splošna evropeizacija sveta, ko so evropske pomorske države utešnjene v razčlenjeni, majhni celini, gnane od vedno večje preobljudenosti svoje zemlje zastavile s plугоm in mečem nove temelje beli rasi.

Silen industrijski in tehnični napredek je sporedno s porastom človeških milijard priklenil ljudi na zemljo. Svet je nenekraj postal majhen. Odkar sta bila zavojevana še oba tečaja, doseženi najvišji vrhunci gora, raziskani divji pragozdovi Afrike in Južne Amerike, odkar se je človek razgledal globoko v notranjost zemlje in v skrivnostne globine oceanov, že skoraj ni več gradiva domišljiji preprostega zemljana. Poleti v ledene pokrajine Arktide in Antarkide, rekordni letalski sprehodi krog in krog Zemlje so postali ničevi v primeri z neugnanim dejstvom kako človek že razmišlja z višinskimi izleti v stratosfero, z raketo ali čemerkoli posetiti kak sosednji planet. Izredna je zasluga filmov, ki iz dneva v dan predvajajo na platnu milijonom gledalcev življenje in nehanje vsega stvarstva na svetu.

Priroda in človek sta si podala roke. Poseljeni, po večini zgroščeno obdelani svet pa ni človeka nikjer tolikanj priklenil nase kot prav v Evropi. Odkar so po razpadu umetnih državnih tvorb vstale po vojni k svobodi nove države, odkar je zajeten val izseljevanja, je Evropa primorana, da se čim bolj posveti sama sebi iščeč zdravilnega leka notranji prenatrpanosti svojih problemov. Učenjak in tehnik sta roko v roki v večini Evrope že pred vojno preiskala v zemlji in na njej vse možnosti čim širšega razvoja o prehrani in zasluzku prebivalstva. Strokovi literaturi se je pridružila cela vrsta polznanstvenih, leposlovnih knjig, ki so v pesmi in prozi ovekovečile že skorajda sleherni kotic domovine. V glavni meri je prav tiakana beseda, prepletena z zgovornimi slikami krajev in ljudi prinesla mnogim pokrajinam starega sveta nov vir dohodkov iz tujkega prometa.

Dandane je zemljepisno obzorje našega človeka večje kot je bilo kdajkoli poprej. Sola, radio, brzojav, kino, knjige in ves dnevniki tisk seznanjajo načitane zemljana z vsemi posebnostmi naše premičnice. Le tako je mogoče, da duševno obzorje povprečnega človeka zmerom bolj posega v daljino, prej nedostopne pokrajine. Vse drugačen, razgaljen in resničen vstaja pred nami tui svet, zmerom redkejši so kraji in ljudje, kamor še ni prodrl vsaj droben žarek vesoljnega obzorja človeške delavnosti. In skromnega okolja domače vasi, odkoder se je naš človek prej le redkokdaj utrgal na romanja ali po opravkih, potuje danes po železnici in drugih prometnih sredstvih daleč po svetu. Boj za obstanek je pognal ljudi z rodne zemlje preko oceanov v široki svet, želja po odkrivanju lepote zemlje in spoznavanju življenja ljudi pa je izvabila tudi našega človeka že v vse pasove zemeljske oble.

Naročite Mladinski list, najboljši mesečnik za slovensko mladino!

Vesti iz Primorja

V Vzhodni Afriki je, kakor poročajo italijanski listi, padlo nadaljnih 7 fašistov iz gorilke in pulske pokrajine, in sicer neki Ricci, Ceccotti, ki prav za prav niata Goričana, nego doma iz Terana odnosno iz Furlanije in sta bivala ter delovala na Gorškem le kot fašista, dalje neki Ervino iz Gorice in Alojzij Gattei (Gatnik?) iz Novakov pri Cerknem, neki Comisso iz Grižnjana, Chierighia iz Pule in Babudri (Babuder) iz Poreča. Kakor smo že omenili v nekem prejšnjem poročilu, je doslej padlo tudi več slovenskih vojakov. Umrlo je končno na eritrejskih tleh tudi nekaj delavcev, med njimi 37 letni Franc Podgornik iz Čepovana, ki se je udinjal nekemu gradbenemu podjetju že več mesecev pred pričetkom abesinske vojne. Kakor poročajo, je podlegel pljučnici.

Umrlo so ta teden v Trstu Marija Pertot, Marija Poropat, Franjo Lokar in Anton Križmančič, v Gorici pa Katarina Koluta, Josipina Kovalji, Martin Suligoj, France Marinič, Martin Sovič, Josip Cotič, Josip Križetič, Andrej Eržetič in Vincenc Komayli.

Lubadar uničuje istrske gozdove
V Istri se že celo vrsto let zaman borijo proti lubadarju, ki se vedno znova razširja po redkih gozdovih in nasadih jelk in smrek in uničuje že samo po sebi skromno lesno bogastvo pokrajine. Letos se je pričel znova razširjati. Pulska prefektura je bila končno prisiljena opozoriti posestnike gozdov na zakonske določbe, po katerih morajo sami nemudoma posekati vse drevje, na katerem se je pojavil lubadar. Prefektura okrožnica pravi, da bo oblast v drugem primeru sama dala posekati po-

NIKAR BITI SUZNI
NEPREBAVNOSTI
Trinerjevo Grenko Vno
vas reši tega

"Zahvaliti se Vam moram za Trinerjevo grenko vino. Skozl leto dni sem trpel radi neprebnosti — kar koli sem povžil je ustvarilo plin v mojem želodcu. Pred tremi tedni sem opazil vaš oglas, kupil steklenico in od prve čajne žličke, ki sem ga povžil je moja želodčna sitnost prešla. Bilo je kot oprostito, kaznjena. Moja čreva sedaj delujejo redno kot ura in sedaj jem s slastjo. Vaš zvesti, Wallace A. Combs."

Ako trpite valed neprebnosti, slabega apetita, zaprtice, plinov, glavobola, nervoznosti, nemirne spanja, prevelike utrujenosti, kupite si Trinerjevo grenko vino; jemljite ga redno po eno čajno žličko pred obedvanjem. V vseh lekarnah.

TRINER'S ELIXIR
OF BITTER WINE
Joseph Triner Company, Chicago

KNJIGE S. N. P. J.

Pri Prosveti oziroma Književni Matici SNPJ imamo na rokah še nekaj dobrih knjig in če katero želite naročiti, sedaj je čas zato.

The Native's Return \$2.00
Ameriški Slovenci, stane 5.00
Slovensko-Angliška Slovnica 2.00
Zajedaki 1.75
Zakon Biogenzije 1.50
Pater Malavventura v kabaretu 1.50
Jimmie Higgins 1.00
Hrtenica, igra25
Med brati, igra10

Denar in naročilo pošljite na naslov:
PROSVETA
2657 S. Lawndale Avenue,
Chicago, Ill.

škodovano drevje, in sicer na račun njegovih lastnikov, ki bodo še posebej kaznovani.
Zanimivo je pri vsem tem, da se je lubadar najbolj razširil po samoupravnih državnih gozdovih. Tako se na primer "Corriere Istrian" pritožuje, da je lubadar uničil kar cel gozd, ki je zrasel po vojni na kraju, kjer je bila nekoč poljska radijska postaja.

Karabinjerji iz Opatjega sela so prijaviili sodišču jugoslovenskega državljana 42 letnega Ivana Bajca, ki biva v bližnjem Selu, ker oblastem ni prijavil starega orožja in streliva, ki ga je zbiral na doberdobskem odseku nekdanje soške fronte.
Poročili so se v poslednjih dneh v Trstu Jurij Božič z gđ. Mihaelo Birso, v Gorici pa Friderik Lutman z g. Marijo Cijanovo.

Zakonska politika

Fotograf: "Prosim, napravite malo prijaznejši obraz! Tako izgleda izgleda vendar ne morete fotografirati!"

"O, kar pritisnite, nič naj ne skrbi! Moja žena je namreč na smučanju in če bi me videla veselega na fotografiji, bi se pri priči vrnil domov."

SLOVENSKEGA NARODNA PORN JEDNOTA
izdaja svoje publikacije in posebno list Prosveta za katere potrebne agitacije svojih družtev in članstva in za propagando svojih idej. Nikakor ne za propagando drugih političnih organizacij. Vsa organizacija ima običajno glasilo. Torej agitatorični del in naznanila drugih političnih organizacij in njih družtev se ne pošiljajo listu Prosveta.

NAROČITE SI DNEVNIK PROSVETO

Po sklepu 18. redne konvencije se lahko naroči na list Prosveta in šteje eden, dva, tri, štiri ali pet članov iz ene družine k eni naročnini. Prosveta stane za vse članke, za člano ali možnane \$6.00 za eno leto, nino. Ker pa člani še plačajo pri anasmentu \$1.20 za tednik, so jim to šteje k naročnini. Torej sedaj ni vzroka, reči, da je list predrag za S. N. P. J. List Prosveta je vaš lastnik in gotovo je v vsaki družini, ki bi rad čital list vsak dan. Cena lista Prosveta je:

Za Zdrav. države in Kanado \$6.00
1 tednik in 4.00
2 tednika in 5.00
3 tednike in 6.00
4 tednike in 7.00
5 tednikov in 8.00
Za Evropo je \$9.00

Izpolnite spodnji kupon, priložite potrebno vsoto denarja ali Order v pisnu in si naročite Prosveto, list, ki je vaš lastnik.

Pojasnilo: Vselej kakor hitro kateri teh članov preneha biti član S. N. P. J. ali če se preseli proč od družine in bo zahteval sam svoj list tednik, moral tisti član iz dotične družine, ki je tako skupno naročena na Prosveto, to takoj naznaniti upravništvu lista, in obenem deplačiti delno vsoto listu Prosveta. Ako tega ne store, tedaj mora upravništvo list datum za to vsoto naročniku.

PROSVETA, SNPJ, 2657 So. Lawndale Ave., Chicago, Ill.

Priloženo pošiljam naročnino za list Prosveto vsoto \$.....

1) Ime Čl. družina št.

Naslov Čl. družina št.

Ustavite tednik in ga pripilite k moji naročnini od sledočih članov družine:

2) Čl. družina št.

3) Čl. družina št.

4) Čl. družina št.

5) Čl. družina št.

Mesto Država

Nov naročnik Star naročnik

SPREJEMA VSA

v tiskarsko obrt spadajoča dela

Tiska rabila za veselice in shode, visticine, častne knjige, koledarje, letake itd. v slovenskem, hrvaškem, slovaškem, češkem, nemškem, angleškem jeziku in drugo.

Vsa pojasnila daje vodstvo tiskarne

Cene smerne, vsakega dela prvo vrsto

Pišite po informacije na naslov:

S. N. P. J. PRINTERY

2657-59 SO. LAWNDALE AVENUE

Telefon Rockwell 4904

CHICAGO, ILL.

Tam se dolo ne kaže tudi vaš naročniški kupon